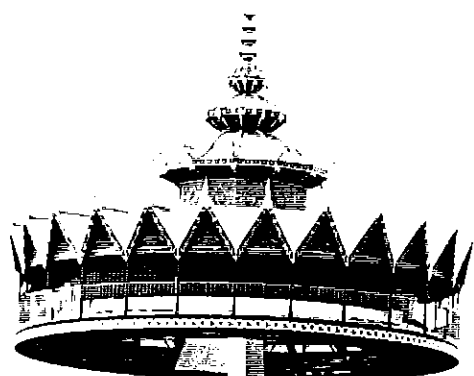

HET

EFC

de
Efteling
fanclub

Heksenkring. Betovert Mo

HOERA, 5 JAAR!

Hier is weer het nieuwe EFC en wel het eerste van 1989. Alhoewel het nogal laat is, wensen we jullie allemaal nog een heel gelukkig nieuwjaar. Een jaar dat boordevol verrassingen zit. Zo ontvangen jullie bij dit EFC een Efteling-pen als extraatje. Veel plezier ermee, schrijf ons veel brieven !

In ons 5-jarig jubileumjaar wachten je nog veel meer verrassingen. Alles daarover kun je in dit EFC lezen. Ook hierin een vrij onbekend interview met Ton van de Ven, hoofd Ontwikkeling & Ontwerp in Efteling.

Naar die afdeling gaan ook de inzendingen van onze nieuwe prijsvraag. Ontwerp een Oosterse Holle Bolle Gijs en win een fantastische prijs.

Alles wat we nog meer te bieden hebben in dit EFC vind je in de inhoudsopgave.

Veel plezier en tot ziens !

Jeroen Verheij en
Sebastiaan Smits.

INHOUD

- <1> Voorpagina
- <2> Prikbord
- <3> Interview Ton v.d. Ven
- <4> Interview Ton v.d. Ven
- <5> Holle Bolle Hassan
- <6> Vooruitzichten 1989
- <7> de Gegevenbank
- <8> Algemene Informatie 1989

1

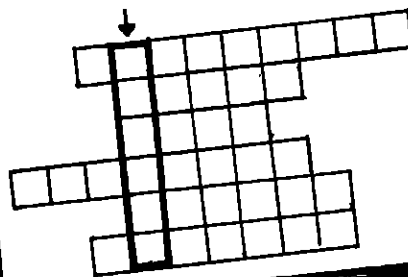
PRIKBORD

Dit EFC werd gecopieerd door:

Efteling

PUZZEL

- 1- Kasteel vol griezels
- 2- Dierentuin waar Efteling een Python adopteerde.
- 3- Naam van veelvraat.
- 4- Vertelsel
- 5- Oosterse reus
- 6- Naam van het Café-Restaurant

WIST JE DAT...

... alle verhalen in het sprookjesbos zijn ingesproken door oud-directeur Peter Reynders? Bij de Magische Klok en Langnek kun je zijn stem bewonderen. De stem van de Trollekoning is ingesproken door dhr. Van Ostade, die samen met de heren Knoet, Verhoeven en van de Ven verantwoordelijk was voor Fata Morgana.

TELEFONISCH SPREEKUUR

Elke dinsdag tussen 19.00 uur en 20.00 uur kun je ons bereiken op nummer

 079-518471

'Amusement, maar niet —alleen lol'

AAD WAGENAAR

„Ik houd niet van dat woord, pretpark. Dat geeft de indruk van plat volksvermaak. Terwijl er in de Efteling toch ook emotie is te vinden, een gevoelstoets.

We verkopen amusement, maar niet alleen lol. We doen een heel zware investering in bloemen en bomen, die geven een heel belangrijke bijdrage aan het je prettig voelen. Het is hier ook cultureel; met die sprookjes zijn we bezig aan het behoud van een oud volksgoed. Ik zou wel een echte goede term willen, maar hij is niet te vinden. Vroeger heette het hier natuurpark, maar dat kan niet meer. Familiepark is ook niet ideaal. Dus maar gewoon: de Efteling.”

Uit de wijde open mond van Holle Bolle Gijs klinkt door het park: 'Hier papier, hier papier'. En als de veelvraat dan iets toegestopt krijgt, zegt hij: 'Dankjewel, dankjewel', heel voldaan. „Mijn stem,” zegt Ton van de Ven als terzijde en wandelt met ons voort over het pad, dat langs het Sprookjesbos naar het Spookslot voert, „jaren geleden opgenomen, kraakt nog steeds niet.” Een geniale vondst, die Gijs: kinderen vinden het zó leuk om de tien leden van de Holle Bolle Gijs-familie die in de Efteling staan, papier te eten te geven, dat er in het park nauwelijks prullen op de paden zijn. „Maar,” zegt Van de Ven, „in de directe omgeving van zo'n Gijs moet je echter óók constateren dat er rododendrons staan, die wel wat te weinig blad hebben...”

Topklasse

„Onze Gijs heeft wereldwijd navolging gevonden. Een paar dagen geleden nog was er een vice-president van Disney bij ons op bezoek, een man met zo'n dertig jaar ervaring. Die zag ons systeem om het park schoon te houden, voor het eerst. Hij was er weg van: wat een idee! Nou, dat heeft me verbaasd: *Disney*, die bij ons van iets opkijkt.”

Hoewel, ook in het Fata Morgana, de verboden oosterse stad, keek de man van Disney zijn ogen uit. Absolute topklasse, complimenteerde hij.

En dat was een loftuiting waarmee Ton van de Ven heel gelukkig was. Want het oosterse paleis in de zuidwesthoek van het park met binnen zijn sprookjesachtige en soms griezelige tafereel, waar de bezoeker in ontzag en gespannenheid over een afstand van zevenhonderd meter aan voorbij reist, is immers Van de Vens eigen schepping.

Atelier

De 44-jarige man is hoofd ontwikkeling en ontwerp van de Efteling. In het atelier dat hij in het buiten het park gelegen kantoor heeft, hangen de wanden vol met pen- en potloodtekeningen, soms in aquarel- en was-technieken: krullige gebouwen, sprookjesfiguren, elfen en kabouters,

mr. Dummy, de heer Betweter, de monsterlijke Dzijn uit het Fata Morgana met de aantekeningen 'ogen groen oplichtend' en 'kwabbelende wangbuidels'; Klein Duimpje, Villa

Vola, Donna Mirabella, Senor Ravioli. Tussen stapels tijdschriften en spuitbussen met kleefstof ligt verloren een glazen muiltje

Bij zijn tekentafel zegt Ton van de Ven: „Ik krabbel maar wat en zo kom je mensen en figuren tegen op het papier. Ik werk voort in het kader van een succesformule, die door Anton Pieck is ingezet. Als ik zou zeggen dat het Fata Morgana van mij is, dan zou dat met een glimlach gaan. Wat er op de Efteling staat, dat naar mijn ontwerp gebouwd is, heeft niets te maken met mijn identiteit. Nee, mijn idee is dienstbaar gemaakt áán...”

En dan citeert hij een Duitse professor, die alles van amusementsparken als de Efteling weet en er een boek over schreef: 'De eerste regel voor als er iets nieuws moet komen, luidt: neem nóóit een architect in dienst.' „En architect, dat ben ik dus niet,” voegt Van de Ven daar tevreden aan toe.

Behoorlijk vreemd

Hij kwam in 1966 bij de Efteling in Kaatsheuvel. Dat was bij het vijftienjarige bestaan van het Sprookjesbos, dat toen met een speeltuin de enige attractie van het park was. Ton van de Ven was afkomstig van een academie voor industriële vormgeving.

Ton van de Ven: 'Onze Gijs heeft wereldwijd navolging gekregen'

Ton van der Ven, breinbaas van de Efteling

„Ik ging dus behoorlijk vreemd,” zegt hij. „Maar ik ben nogal romantisch van instelling. In de tijd dat ik hier kwam werken, was romantiek iets vies; een kunstenaar als Anton Pieck noemde je niet. Maar ik stoorde me daar niet aan.”

Hij werd als 22-jarige chef vormgeving en decoratie en bouwde het sprookje van de Indische waterlelies, naar een ontwerp van Anton Pieck. Na een meningsverschil met de toenmalige directie van de Efteling vertrok hij voor drie jaar naar Zuid-Duitsland. In 1970 was hij weer terug in Kaatsheuvel. In 1974 volgde hij Anton Pieck op als ontwerper. Naar zijn schetsen werden onder meer een draak in het bos en een aantal verkooppunten gebouwd; de Efteling had zich nog steeds niet buiten de randen van het Sprookjesbos gewaagd.

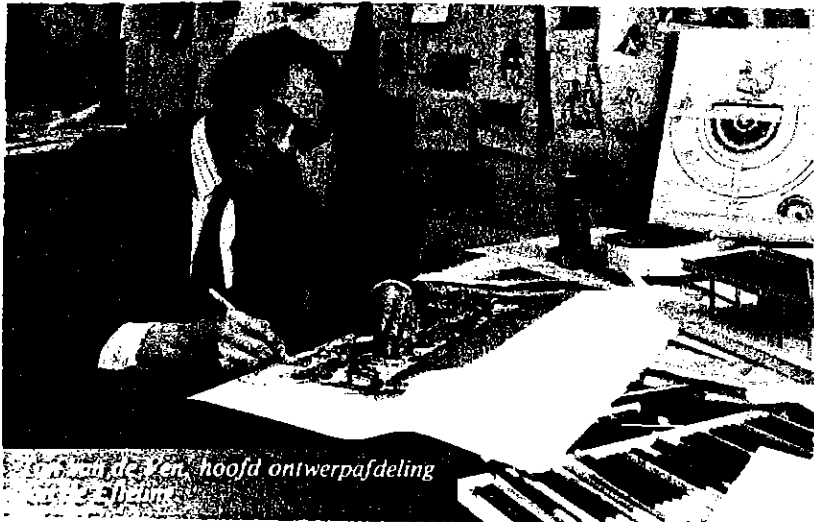
Spookslot

Dat gebeurde pas in 1978, toen het Spookslot gebouwd werd. Men had ingezien dat bepaalde doelgroepen stiefmoederlijk bedeed waren in de Efteling; het was een familiepark voor ouders met hun kleine kinderen; de jongvolwassenen kwamen niet aan hun trekken, daar was niets voor, als zij eenmaal boven de paddestoelen waren uitgegroeid, kwamen ze niet meer terug naar Kaatsheuvel, terwijl het park het juist van het herhalingsbezoek moet hebben.

„Het Spookslot zorgde gelijk voor zeventwintig procent extra bezoekers,” herinnert Ton van de Ven zich het succes van zijn bedenkfel. „Later kwamen, wat we zo lang mogelijk van ons afgehouden hadden, de thrillrides, de Python, de Halve Maen, de Bobslee en als soft-thrill de wildwaterbaan Piraña.”

Pioniersarbeid

„Het ging allemaal met grote aarzeling hoor, want zo'n rollercoaster als de Python druiste toch wel tegen het lieve karakter van het sprookjespark in. Maar we moesten met de groeiende kosten over de magische grens van 1,2 miljoen bezoekers heen en waren dus gedwongen om zo uit te breiden. Maar waar we ons als Efteling mee onderscheiden hebben was de handhaving van een hoge ethiek bij die attracties, we zorgen voor een goede omgeving ervan. Als wij iets aankopen van een miljoen, zien we ons gesteld voor een aanvullend pakket van nog zo'n miljoen of meer om het in onze stijl aan te kleden.”

Met wat Ton van de Ven aan zijn tefentafel bedenkt voor de entourage van de thrill-attracties, wordt een toegevoegde waarde bereikt. Bij de Efteling aarzelt men niet om vast te stellen dat er met hun 'thematisering' van de attracties, pioniersarbeid is gedaan voor de rapid rides in andere Europese parken.

Ton van de Ven wijst op het alpine-karakter van het station van de Bobslee, de vormgeving van de vliegende tempel, een pagode in Thaise stijl, het decor van de piratenschommel Halve Maen, de Old Timers, die 'in een lief landschapje rijden'.

„Het decor van de schipshommel kostte honderdveertig procent meer dan de schommel zelf,” zegt Van de Ven. „Bij de wildwaterbaan Piraña zijn we zelfs twee keer over kop gegaan met de kosten van het landschap waarin we de bootjes laten varen.”

De stijlen waarmee hij de 'rides' thematiseert komen exclusief voor de Efteling uit het brein van de ontwerper. Over de Piraña zegt hij: „Het is niet echt wat je noemt Inca of Azteek of wat dan ook; ik heb van allerlei stijlen in een vergiet gegooid en goed geschud.”

Disneyparken

In 1974, toen hij ontwerper geworden was, ging Ton van de Ven voor het eerst naar de Disneyparken, in Florida en California. Sindsdien ging hij nog zeven keer terug. Hij bezocht ook de parken van Six Flags en de Bush Gardens, die over Amerika verspreid liggen.

„Dat prikkelt je,” zegt hij. „Ik ga er niet heen om ideeën op te rapen en die te kopiëren, maar het beïnvloedt wel mijn denken. Je gaat er ook heen om te tanken en te zorgen dat je niet bedrijfsblind wordt. Ik ben overigens van aard geen parkbezoeker, ik houd ook niet van de kermis. Maar als professional moet je iedere thrillride proberen en ik heb geleerd dat lollig te vinden.”

Toen Ton van de Ven voor het eerst naar Disneyland ging, voelde hij zich na binnenkomst terstond een kleine jongen.

„Ik had me voorgenomen,” vertelt hij, „om me als collega-parkman te gaan presenteren, in mijn koffertje had ik ook wat folders over de Efteling om bij Disney achter te laten. Maar toen ik zag wat een gigantische bedoening het er was, voelde ik me als een marskramer die met wat garen en band in zijn tas de Bijenkorf binnengaat en roept: Dag collega's! Ik zag een geweldig goed geoliede machine, waar de mensen zonder dat ze dat door hadden, maar een beperkte mate van vrijheid hebben.”

Er werd heel wetenschappelijk aan 'crowd-handling' gedaan, publieksbeheersing. Zoals ze daar de wachttijden voor de attracties in de hand houden en aanvaardbaar maken, door de mensen in meanders heen-en-weer te laten lopen, steeds een stukje dichterbij de ingang toe, dat *queuing up*, dat is wél iets wat wij van Disney hebben overgenomen.”

Volgende keer gaan we verder met het interview.

Het is afkomstig uit de Haagsche Courant van 6-8-1988.

ONTWERPWEDSTRIJD

ONTWERP

HOLLE BOLLE HASSAN

Stel je eens voor: Je loopt met je familie of kennissen door Efteling, op weg naar de nieuwste attractie die door JOU ontworpen is !!

Dat is de grandioze prijs van deze ontwerpwedstrijd ter gelegenheid van ons 5-jarig jubileum.

Nu ben je waarschijnlijk razend benieuwd wat de bedoeling van deze ontwerpwedstrijd dan wel is.

Welnu, op een vel papier dat NIET groter mag zijn dan een A4 formaat (ongeveer 21 bij 30 cm) ontwerp je de Oosterse variant op Holle Bolle Gijs: Holle Bolle Hassan.

Je moet zelf uitmaken hoe deze oosterse veelvraat eruit komt te zien, denk er echter wel aan dat hij familie is van Holle Bolle Gijs, dus vergeet niet de open mond, de dubbele onderkinnen en de hongerige ogen.

Maak voor- en zijaanzichten en denk daarbij goed na hoe al de bestaande Gijzen gemodelleerd zijn.

De mooiste Hassans worden in het EFC afgedrukt, wat waarschijnlijk een prachtig tafereel zal opleveren.

Maar.... de allermooiste ontwerpen worden opgestuurd naar de afdeling Ontwerp en Ontwikkeling van Efteling, die er de beste zal uitkiezen en er wellicht in de toekomst een nieuwe attractie van zal maken, zodat je dan kunt zeggen: "Kijk, die Holle Bolle Hassan daar heb ik ontworpen !"

En wie zou dat nu niet willen ?

Ieder fanclublid kan aan deze wedstrijd meedoen.

Stop je ontwerp in een goed gesloten enveloppe en zorg ervoor dat alles ongekreukt bij ons arriveert. Eventuele toelichtingen bij ontwerpen kunnen vanzelfsprekend worden meegestuurd.

Nog enkele tips:

- maak voor- en zijaanzichten van Holle Bolle Hassan. We verwachten dus minstens twee tekeningen.
- houdt er rekening mee, dat je ontwerp ook echt uitvoerbaar moet zijn. Geen Holle Bolle ReuzeHassan van 2 meter hoog.
- kleur in de tekening is altijd welkom. Zorg er wel voor dat het ontwerp duidelijk te zien blijft. Gebruik dus bij voorkeur geen viltstiften.
- natuurlijk krijg je bericht, als jouw Holle Bolle Hassan is uitgekozen om naar Efteling gestuurd te worden of in het EFC geplaatst te worden.
- Veel succes.

Stuur je inzending goed verpakt op naar De Efteling-fanclub, Bessie Smithrode 3
2717 AE te Zoetermeer. Wacht er niet te lang mee !

VOORUITZICHTEN '89

Het is dan eindelijk zover: het EFC bestaat 5 jaar. Op 5 december 1984 werd de Efteling-fanclub opgericht en dus zijn we nu aan de 5e jaargang bezig.

Er is in die tijd heel wat veranderd, maar op deze pagina willen we eens in de toekomst kijken. Want de Efteling-fanclub zit nog boordevol plannen en die willen we allemaal gaan verwezenlijken. Voor, door en samen met jullie. Hieronder bespreken we de belangrijkste plannen voor de toekomst:

- De Efteling Fanclub Dag. Het was vorig jaar een grandioos succes en daarom komt er dit jaar natuurlijk weer een. Wanneer weten we nog niet precies, maar we weten wel dat we allemaal ons best zullen doen om hem net zo leuk te maken als vorig jaar. Je leest er meer over in het volgende EFC. Natuurlijk horen we het wel graag van je als je nog leuke ideeën voor de Fanclubdag hebt.
- De Gegevenbank. Voor de Gegevenbank staat een grootscheepse renovatie op stapel. Alles daarover kun je lezen op de volgende pagina.
- Speurtochten. Ter gelegenheid van de Efteling Fanclub Dag 1988 heeft de Efteling-fanclub vorig jaar een speurtocht door het Sprookjesbos gemaakt. Die is niet alleen bij de leden, maar ook bij Efteling in de smaak gevallen. Bij de Informatiepost is nu een aangepaste versie van de Sprookjestocht te verkrijgen. Omdat er altijd veel vraag is naar speurtochten willen we dit jaar ook nog een speurtocht door het hele park uitgeven, een versie voor scholen en een versie voor 65plussers. Natuurlijk zijn ook hiervoor vragen en suggesties van harte welkom.
- Informatie-bestand. Over allerlei attracties is technische informatie verschenen in kranten, persberichten e.d.. Het lijkt ons een goed idee al deze informatie te verzamelen en per attractie in de computer te stoppen. Deze informatie zou je dan bijvoorbeeld via het telefonisch spreekuur kunnen opvragen. Maar dan moeten wij wel zoveel mogelijk technische informatie over die attracties hebben. Binnenkort lees je ook hier meer over.

Dat was het dan weer wat ons betreft. Natuurlijk staan we altijd open voor nieuwe ideeën van jullie en we kijken dan ook uit naar jullie post.

De Efteling Fanclub.

DE GEGEVENBANK IN RENOVATIE

De Gegevenbank, één van de services van de Efteling-fanclub heeft in haar nu 2-jarig bestaan een stormachtige ontwikkeling doorgeemaakt. In feite bedacht en bedoeld als een klein archief bestemd voor de leden van de Efteling-fanclub, groeide ze uit tot een gigantisch archief dat uniek in zijn soort is.

Nergens anders vind je zoveel verschillende krantenartikelen over Efteling, die ook nog allemaal te bestellen zijn.

Deze enorme groei is niet gestadig gegaan, maar heeft zich met donderend geraas aangekondigd bij de Efteling-fanclub, die nog totaal geen kaas had gegeten van het sorteren en beheren van zo'n enorm bestand. Nu, in het jubileumjaar van de Efteling-fanclub wordt er dan een start gemaakt met een grootscheepse renovatie.

Toen Jeroen Verheij en Sebastiaan Smits het idee voor de Gegevenbank in het EFC publiceerden hadden ze nooit verwacht dat er zo'n stortvloed van reacties zou komen.

Vooraf dankzij Twan van Gog, die zijn gehele krantenarchief van 10 jaar lang copieerde, was de Gegevenbank al snel groter dan het EFC ooit had durven hopen. Maar ook andere leden deden enthousiast mee en knipte alles wat ze maar over Efteling in de krant zagen staan uit en stuurden het op.

Het duurde dan ook vrij lang voordat er eindelijk een inhoudsopgave verscheen met artikelen uit map 2 van de Gegevenbank. Map 1 en verder zouden nog volgen. Eigenlijk is pas vorig jaar tijdens de Efteling-fanclub Dag de gehele inhoudsopgave aan de leden verstrekt omdat deze achter op het Info-boekje staat dat alle leden toen kregen. Nieuwe lijsten zullen voortaan bij het EFC verschijnen. Wie wel eens iets bij de Gegevenbank besteld heeft, heeft wel gemerkt dat de copieën niet altijd van al te beste kwaliteit waren. Vooral veel zwarte randen langs artikelen komen voor. De Efteling-fanclub heeft nu besloten de Gegevenbank grondig te renoveren. Niet alleen zullen de zwarte randen verdwijnen, artikelen zullen worden voorzien van een verschijningsdatum en de naam van de krant. Ze zullen worden omkaderd zodat alles er wat beter en overzichtelijker uitziet. Natuurlijk is dit niet 1-2-3 gebeurd. De renovatie zal geruime tijd in beslag nemen en het zal dan ook wel even duren, voordat je er iets van merkt bij het bestellen van de artikelen.

Deze blijven echter wel gewoon bestelbaar. Om alles niet veel verwarrender te gaan maken, blijft elk artikel gewoon het zelfde pagina of map-nummer houden. Er verschijnen van de bestaande mappen dan ook geen nieuwe bestellijsten.

Ook de procedure voor het bestellen van de artikelen blijft gelijk. We willen hier voor de zekerheid even vermelden dat het niet mogelijk is om een hele map of zelfs de hele gegevenbank te bestellen in één keer. Indien je dit erg graag wilt, zal dat in periodes gaan en wel per map een jaar kunnen duren. Om de kosten voor jullie zo laag mogelijk te houden worden de artikelen zoveel mogelijk met het EFC meegestuurd. Is er echter haast bij (bijvoorbeeld voor een werkstuk, o.i.d.) krijg je ze sneller. Dit betekent echter wel extra verzendkosten.

Al met al zal de Gegevenbank er flink op vooruit gaan. Binnenkort zal er weer een lijst verschijnen met nieuwe artikelen uit map 5.

Bestelbonnen en lijsten kun je altijd bij ons aanvragen.

MET DE EFTELING-FANCLUB HEB JE DUBBEL PLEZIER!

ALGEMENE INFORMATIE 1989:

1. FAMILIEPARK EFTELING:

Efteling is volgens de miljoenen tevreden bezoekers het leukste familiepark van Europa. Je maakt er dan ook het meeste mee. Opmerste verwondering in Fata Morgana. Huiweringekkende loopings in de Python. Betoverende ontmoetingen met vele bekende in het sprookjesbos. Lachen met Jokie de Pirretneus. Griezelen in het Spookslot. Met Pagode, de Vliegende Tempel kun je een reis maken boven de bomen (45 meter hoog) om van daaruit te genieten van de met bloemen bedekte Efteling en haar omgeving... Je maakt meer mee dan we hier kunnen opnoemen. Ook mogen we de twee nieuwe attracties van seizoen 1988 niet vergeten, te weten Monsieur Cannibale - die de bezoeker mee laat draaien in zijn kookpotten - en de Trollenkoning, die vanaf zijn troon in het sprookjesbos de toekomst voorspelt.

2. OPENINGSTIJDEN:

Het park is geopend van 23 maart tot en met 22 oktober 1989; dagelijks van 10.00 tot 18.00 uur.

3. ENTREEPRIJZEN:

De individuele entreprijs bedraagt f 20,- per persoon, inclusief alle attracties. Kinderen t/m 3 jaar gratis. 65+ ers en gehandicapten krijgen f 2,50 korting.

4. GROEPSTARIEVEN (vanaf 20 personen):

Groepen f 17,- per persoon
Schoolgroepen (onder begeleiding) f 15,- per persoon
(t/m middelbare dagopleidingen).

Geen gratis begeleiders, wel een extra korting voor scholieren met hun begeleiders.

5. PARKEREN:

f 2,50 per personenauto per keer.
Autobussen (parkeerplaats Noord) gratis.

6. CHAUFFEURSREGELING:

Buschauffeurs ontvangen f 10,- bij aankomst. Er is een chauffeurs-kantine aanwezig met TV, video, diverse lektuur en koffie (Ingang Noord).

7. RESTAURANTS:

Efteling heeft drie zelfbedieningsrestaurants (Veranda, Witte Paard en Likkebaerd) en een à la carte restaurant. Er zijn diverse aantrekkelijke arrangementen voor groepen zoals bijvoorbeeld:

Speciaal midweek voordeel (maandag t/m vrijdag):

Entree + koffietafel f 28,- per persoon (vanaf 20 personen)
Entree + diner f 34,50 per persoon (vanaf 20 personen).

Speciaal 65+ voordeel:

Entree + koffietafel f 25,- per persoon (vanaf 20 personen)
Entree + diner f 30,- per persoon (vanaf 20 personen).

Voor deze arrangementen is reservering altijd noodzakelijk.

8. VOOR INFORMATIE:

Familiepark Efteling
Postbus 18
5170 AA KAATSHEUVEL

Telefoon: 04167-80505 (met ingang van 1 maart 1989 wordt ons telefoonnummer gewijzigd in 04167-88111)
0031 4167 80505 (vanuit België)

(met ingang van 1 maart is het telefoonnummer 0031 4167 88111)

Telex: 35445 eftel nl
Telefax: 04167-81095

0031 4167 81095 (vanuit België)